
DOUĂ MONEDE MOLDOVENEȘTI PUȚIN CUNOSCUTE, LA CETATEA SEVERINULUI

Ion Stîngă

Cuvinte cheie: Cetatea Severinului, Sec. XV, monede moldovenești
Mots clef: 1e chateau fort de Sévérin, le XVe siècle, monnaies moldaves

În jurul Cetății Severinului sunt cunoscute ca fiind descoperite 8 monede moldovenești emise de Petru Mușat și Alexandru cel Bun (Stîngă 2004, 88-93). Prezența acestor monede lângă Cetatea Severinului este explicată de importanța economică și strategică a Cetății Severinului la sfârșitul secolului al XIV-lea și începutul secolului al XV-lea și de intensificarea schimburilor comerciale între cele trei țări românești (Cantacuzino 2001, 117-132).

În acest context general favorabil Alexandru cel Bun și Mircea cel Bătrân reînnoiesc privilegiile comerciale acordate negustorilor brașoveni (1412 și 1413). Pe de altă parte voievodul Transilvaniei reînnoiește scutițiile de vamă acordate negustorilor moldoveni la Brașov (DRH,B,1, nr.119, p.196-197).

Prin intermediul acestor negustori, fie moldoveni, fie brașoveni pe drumul Brașov, Bran, Câmpulung, Slatina, Craiova au ajuns aceste monede la Cetatea Severinului și de aici în Serbia (Moisil 1915, 13-14).

În cele ce urmează ne oprim cu mai multă atenție asupra unui tip de monedă moldovenească încadrată de autorii MBR, în tipul zis *domn necunoscut*, sub titlul *emisiuni anepigrafe excepționale* (MBR, p.58) considerând că aceste monede nu sunt obligatoriu emisiuni ale lui Alexandru cel Bun.

Singurele monede de acest tip cunoscute de noi sunt în număr de trei. Desenul publicat în MBR, 64, nr.462, nevăzut de autori ci numai preluat dintr-o publicație din Moldova, și alte două, descoperite în apropierea Cetății Severinului.

Toate cele trei monede cunoscute până în prezent se constituie în tot atâtea variante.

1. Cupru argintat, ușor schifată
d: 12 mm; g: 0,23 gr.

Av: Cap de bour, coarnele strânse, între ele stea cu șase raze. De o parte și alta a botului câte o cruce cu brațele egale, terminate în pastile. Totul în cerc perlat.

Rv: În câmp, o reprezentare în formă de trident (?) cu toate extremitățile terminate cu globule. În dreapta tijeii, stea cu cinci raze, în stânga semiluna (MBR, p.64, nr.462), unde figura de pe revers este numită – cruce cu adaos la extremitățile orizontale (Fig.1).

Moneda a fost descoperită întâmplător pe malul Dunării, în dreptul ruinelor podului și castrului Drobeta. În anul 1987 făcea parte dintr-o colecție particulară.

2. Cupru argintat

d: 11 mm; g: 0,35 gr.

Av: Ca mai sus, dar brațele crucilor nu sunt egale.

Rv: Ca mai sus, dar tija se termină cu o bară, înclinată spre dreapta (Fig.2).

Moneda face parte dintr-un tezaur descoperit în condiții necunoscute, în anul 1931, în satul Bistrița, com. Șimian, localitate aflată tot pe malul Dunării, la cca. 6 km est de Cetatea Severinului.

Desenul monedei prezentate în MBR, la nr.462 reprezintă o altă variantă a reversului tipului monetar (Fig.3). Lipsește semiluna, iar tija tridentului (?) și brațului mijlociu sunt mai lungi.

Moneda descoperită în preajma castrului a aparținut așezării și necropolei din estul Cetății Severinului (Bărcăcilă 1959, 769-794; Țeicu 2002, 174-183).

A doua monedă este prezentă, așa cum am mai spus, într-un tezaur mai puțin cunoscut, descoperit în anul 1931, reconstituit fragmentar în colecțiile Muzeului Regiunii Porților de Fier. Este singurul tezaur cunoscut lângă Cetatea Severinului care are în componența lui și monede din cupru. Probabil, în momentul teaurizării, argintul de pe jumătatea de gros moldovenesc se mai păstra. Tezaurul de la Bistrița se încheie cu monede emise de Mircea cel Bătrân, având coemitent pe Petrusian sau Petru-Stan (Stîngă 2002, 103 și bibliografia).

Acest tip monetar, cu mare putere de circulație este considerat a fi bătut la Cetatea Severinului, în ultimii ani de domnie a lui Mircea, între 1416-1418 (Stîngă 2002, 110).

Prezența jumătății de gros în componența acestui tezaur poate contribui la precizarea emitentului și a momentului emiterii acestui tip monetar. Sigur moneda a fost emisă înainte de 1418 și poate după 1400. În această situație emitentul pare a fi Alexandru cel Bun. Prin urmare și moneda descoperită în apropierea castrului cât și cea din MBR pot fi atribuite lui Alexandru cel Bun.

Marea varietate de monedă descoperită fie izolat, fie în tezaure, fie monedă mărunță, fie din metal prețios denotă importanța deosebită a Cetății Severinului ca punct de trafic comercial european (Cantacuzino 1996, 115).

BIBLIOGRAFIE

1. Bărcăcilă 1959 Alex. Bărcăcilă, *Monede, podoabe de metal și fragmente ceramice de la termele Drobetai și din cimitirul medieval suprapus*, în MCA, 5, 1959, p.769-794
2. Cantacuzino 1996 Gh. I. Cantacuzino, *Cetățile dunărene și dezvoltarea unor centre urbane din Țara Românească*, în HISTORIA URBANA, 1-2, IV, Sibiu, 1996, p.113-122
3. Cantacuzino 2001 Gh. I. Cantacuzino, *Cetăți medievale din Țara Românească în secolele XIII-XVI*, București, 2001
4. DRH Documenta Romaniae HISTORICA, B, Țara Românească
5. MBR *Monede și bancnote românești*, București, 1977
6. Moisil 1915 C-tin Moisil, *Monede și tezaure monetare găsite în România și în ținuturile românești învecinate*, în BSNR, XII, 12-13, 1915, p.12-29
7. Stîngă 2002 I. Stîngă, *Cetatea Severinului și tezaurele sale (secolele XIV-XV)*, Reșița, Drobeta Turnu Severin, 2002
8. Stîngă 2004 I. Stîngă, *Contribuții privind cunoașterea circulației monedei moldovenești la Cetatea Severinului, în a II-a jumătate a secolului al XIV-lea și prima jumătate a secolului al XV-lea*, în DROBETA, 14, Drobeta Turnu Severin, 2004, p.88-93
9. Țeicu 2002 Dumitru Țeicu, *Observații privind necropola medievală de la Turnu Severin*, în DROBETA, 11-12, Drobeta Tr. Severin, 2002, p.174-183

DEUX MONNAYES MOLDAVES MOINS CONNUES DÉCOUVERTES DANS LA CITÉ DE SEVERIN

Résumé

L'auteur revient avec des précisions et conclusions concernant une émission monétaire moldave, que les numismates (MBR) appellent du type „prince inconnu”, sous le titre „émission anépigraphe exceptionnelle” (MBR, no. inv. 462). Les monnaies figurent dans la catégorie des demi-grosz. L'une, de découverte fortuite, a été trouvée sur le bord du Danube, non loin du *castrum* de Drobeta, et appartient à une collection privée, l'autre (no. inv. II 1977) appartient à un trésor monétaire découvert dans le village de Bistrița en 1931 et partiellement reconstitué dans les collections du Musée de la Région des Portes de Fer. En fait, les deux monnaies moldaves de la Cité de Severin s'avèrent être les seules connues comme appartenant à ce type. La présence d'une pièce du trésor, clos par des émissions de Mircea le Vieux associé à Petrusian/Petru-Stan, datées entre 1416-1418, nous permet d'attribuer ce type à Alexandre le Bon. Les demi-grosz connus jusqu'à présent (3 pièces) auraient pu être frappés par Alexandre le Bon dans l'intervalle 1400-1418.

La découverte des monnaies dans le périmètre de la Cité de Severin s'explique par la présence des marchands moldaves ou de Brașov sur la route qui passait par Bran, Câmpulung, Slatina, Craiova, Severin.

LA LISTE DES ILLUSTRATIONS

Fig. 1. Monnaie découverte sur le bord du Danube. Dessin. Revers.

Fig. 2. Bistrița, com. Simian. Monnaie. Revers.

Fig. 3. Monnaies et billets roumains n°. 462.

Fig. 4. Trois variantes du type des monnaies moldaves.

Fig. 1. Monedă descoperită pe malul Dunării. Desen. Revers.

Fig. 2. Bistrita, com. Șimian. Monedă. Revers.

Fig. 3. "Monede și bancnote românești" nr. 462.

Fig. 4. Trei variante ale tipului de monede moldovenești.